Lietas Nr. C30477915
Lietas arhīva Nr. CA-2218-16/19

SPRIEDUMS
LATVIJAS REPUBLIKAS VĀRDĀ
2016.gada 27.oktobrī

Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģija
tiesas sēdes priekšsēdētāja tiesnese Milda Zelmene
tiesneses Sarmīte Vamža un Agnese Veita
ar sekretāri Agiju Mežraupu

piedaloties prasītājas pārstāvim zvērinātam advokātam Sandim Bērtaitim un atbildētājas pārstāvim zvērinātam advokātam Albertam Vaģelim

Rīgā, Brīvības bulvārī 34, izskatīja atklātā tiesas sēdē civillietu UAB "Delamode Baltic" prasībā pret SIA "Sonora Ekspedīcija" par parāda piedziņu, sakarā ar SIA "Sonora Ekspedīcija" apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 24.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

Ar Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 24.marta spriedumu apmierināta prasītājas Lietuvas Republikā reģistrētās UAB "Delamode Baltic" prasība pret atbildētāju SIA "Sonora Ekspedīcija" par parāda piedziņu. Tiesa nospriedusi piedzīt no SIA "Sonora Ekspedīcija" UAB "Delamode Baltics" labā parādu par sniegtajiem pakalpojumiem 3'272,75 EUR apmērā un 886,52 EUR par juridiskajiem pakalpojumiem, kā arī tiesāšanās izdevumus – valsts nodevu 365,65 EUR un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,70 EUR, vienlaikus nosakot UAB "Delamode Baltics" tiesības saņemt no SIA "Sonora Ekspedīcija" 6% gadā no aizdevuma pamatparāda neatmaksātās daļas līdz sprieduma pilnīgai izpildei.

Tiesa spriedumā konstatējusi, ka atbildētāja 2014.gada 24.martā izsniedza transportēšanas pasūtījumu Nr.1403493 un prasītāja noorganizēja šajā pasūtījumā norādītās kravas nogādāšanu no Iecavas (Latvija) uz Česterfildu (Anglija), nogādājot kravu tās saņēmējam transportēšanas pasūtījumā noteiktajā termiņā.

Atbilstoši transportēšanas pasūtījuma noteikumiem, atbildētājai 30 dienu laikā pēc pavadzīmes (CMR) un rēķina oriģināla saņemšanas bija pienākums samaksāt prasītājai 2'650 EUR atlīdzību, taču atbildētāja prasītājas 2014.gada 31.marta rēķinu Nr. DB964057 ir apmaksājusi tikai daļēji un minētā rēķina summa 1'722,75 EUR apmērā nav apmaksāta.

Savukārt, pamatojoties uz atbildētājas 2014.gada 16.aprīļa transportēšanas pasūtījumu Nr.1404680, prasītāja noorganizēja šajā pasūtījumā norādītās kravas nogādāšanu no Aspisheimas (Vācija) uz Ķekavas pagastu (Latvija), nogādājot kravu tās saņēmējam transportēšanas pasūtījumā noteiktajā termiņā.

Saskaņā ar transportēšanas pasūtījuma noteikumiem atbildētājai bija pienākums 30 dienu laikā pēc pavadzīmes (CMR) un 2014.gada 22.aprīļa rēķina Nr. DB966167 oriģināla saņemšanas samaksāt prasītājai atlīdzību 1'550 EUR apmērā, taču atbildētāja to nav samaksājusi.

Tādējādi spriedumā tiesa konstatējusi, ka SIA "Sonora Ekspedīcija" nav apmaksājusi UAB "Delamode Baltics" sniegtos ekspedīcijas pakalpojumus par kopējo summu 3'272,75 EUR.

Spriedumā norādīts, ka, pamatojoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2008.gada 17.jūnija regulas (EK) Nr. 593/2008 par tiesību aktiem, kas piemērojami līgumsaistībām (Roma I) 4. panta pirmās daļas b) punktu, ja puses nav vienojušās par tiesību aktiem, ko piemēro līgumam, pakalpojumu sniegšanas līgumu reglamentē tās valsts tiesību akti, kurā pakalpojumu sniedzējam ir pastāvīgā mītnesvieta.

Vienlaikus tiesa noskaidrojusi, ka 2014.gada 21.martā, atbilstoši pasūtījumam Nr.23-03, starp SIA "MAXLOG" un SIA "Sonora Ekspedīcija" tika noslēgta vienošanās par transporta pakalpojumiem, saskaņā ar kuru SIA "Sonora Ekspedīcija" apņēmās laikā no 2014.gada 28.marta līdz 4.aprīlim piegādāt nerūsējošā tērauda tvertnes no "Malas lauči", Iecavā, Latvijas Republikā uz pasūtītāja norādīto adresi Duckmanton, Chesterfield, Derbvshire S44 5HP, United Kingdom. Pārvadājumu veica UAB "Delamode Baltics" un pārvadāšanas laikā krava tika bojāta, proti, deformēta tvertnes virskārta. Kravai nodarītie bojājumi radīja zaudējumus, tāpēc tika noteikts termiņš zaudējumu summas precizēšanai līdz 2014.gada 16.maijam.

Lai bojātā krava netiktu sūtīta atpakaļ, apakšuzņēmējs, SIA "MAXLOG", vienojās ar kravas īpašnieku un nosūtītāju, SIA "AISIS", ka bojājumi tiks novērsti uz vietas saņēmēja adresē (Duckmanton, Chesterfield, Derbvshire S44 5HP, United Kingdom) un bojājumu novēršanai nepieciešamie izdevumi bija 3'272,75 EUR.

Spriedumā secināts, ka konkrētajā gadījumā puses nav vienojušās par to, kuras valsts tiesību akti tiks piemēroti to noslēgtajam līgumam.

Atsaucoties uz Eiropas Parlamenta un Padomes 2012.gada 12.decembra regulas (EK) Nr.1215/2012 par jurisdikciju un spriedumu atzīšanu un izpildi civillietās un komerclietās 4.panta pirmo daļu, kas noteic, ka *personas, kuru domicils ir kādā dalībvalstī, var iesūdzēt minētās dalībvalsts tiesā neatkarīgi no viņu pilsonības*, tiesa atzinusi, ka prasība ir piekritīga Latvijas Republikas tiesām. Savukārt atbilstoši Civilprocesa likuma 24.panta pirmajai daļai, 26.panta otrajai daļai, ievērojot, ka atbildētājas juridiskā adrese atrodas Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas darbības teritorijā, prasība ir piekritīga Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesai.

Spriedumā norādīts, ka prasītāja apstiprina faktu, ka krava tika nostiprināta atbilstoši instrukcijām, līdz ar to tiesas ieskatā atbilstoši CMR Konvencijas 17. panta ceturtās daļas c) punktam, [...] pārvadātājs tiek atbrīvots no atbildības, ja kravas zaudējums vai bojājums ir saistīts ar vienu vai vairākiem sekojošiem īpaša riska apstākļiem:

c) kravas nosūtītājs, saņēmējs vai persona, kas rīkojas viņu vārdā, kravu apstrādā, iekrauj, pārkrauj vai izkrauj. CMR Konvencijā pārvadātājam ir noteikta tiešā stingrā atbildība *(sk. K.Torgāns, J.Kārkliņš, Civiltiesiskās atbildības modeļi pēc ievainojamības pazīmes, Jurista Vārds,*

8.septembris 2015, Nr.35(887)), no kuras pārvadātājs tiek atbrīvots CMR Konvencijas 17. panta ceturtajā daļā noteiktajos gadījumos, kad par preču sabojāšanu atbildīga ir bijusi kāda trešā persona vai kad notikumi ir bijuši tiktāl ārpus pārvadātāja kontroles, ka tiešās stingrās atbildības prasīšana no pārvadātāja būtu netaisnīga.

Tiesa secinājusi, ka 2014.gada 15.maijā SIA "MAXLOG" atbildētāju informēja, ka, saskaņā ar vienošanās 2.punktu, 5 (piecu) kalendāro dienu laikā no precizētās informācijas par zaudējumu apmēru saņemšanas brīža ir jānokārto pušu līgumsaistības, pārskaitot uzņēmumam SIA "MAXLOG" nodarīto zaudējumu summu 3'272,75 EUR apmērā. Savukārt no liecinieka /pers. K/ tiesas sēdē sniegtajām liecībām redzams, ka minētais liecinieks kā autovadītājs ir piedalījies kravas iekraušanā un nostiprināšanā, bet, atgriežoties no iekraušanas vietas Lietuvā, autogarāžās konstatējis, ka krava ir izkustējusies, par ko paziņojis dispečeram. Vēlāk krava atkārtoti nostiprināta, to nepārkraujot, un tikai izkraujot kravu Lielbritānijā, liecinieks ieraudzījis, ka tā ir bojāta.

Atsaucoties uz Civillikuma 1587.pantu, 1771.pantu, 1779.pantu un 1775.pantu, tiesa atzinusi spriedumā, ka atbildētājs nav izpildījis ar līgumu uzņemtās saistības samaksāt prasītājai parādu par sniegtajiem pakalpojumiem.

Vienlaikus tiesa atzinusi, ka atbildētāja nav tiesīga vienpusēji izlemt, ka par izpildītajiem pasūtījumiem prasītājas izsniegtie rēķini ir apmaksājami tikai daļēji, jo jautājums par zaudējumiem, kas radušies bojātās kravas dēļ, būtu jārisina citas prasības ietvaros.

Atbildētāja SIA "Sonora Ekspedīcija" iesniegusi apelācijas sūdzību par Rīgas pilsētas Vidzemes priekšpilsētas tiesas 2016.gada 24.marta spriedumu, norādot, ka pārsūdz to pilnā apmērā.

Apelācijas sūdzībā faktiski atkārtoti pirmās instances tiesā iesniegtajos rakstveida paskaidrojumos minētie argumenti, proti, ka prasības pieteikumā noklusēts fakts, ka, izpildot 2014.gada 24.marta pasūtījumu un piegādājot nerūsējošā tērauda tvertnes no "Malas lauči", Iecavā, uz pasūtītāja norādīto adresi Apvienotajā Karalistē (Duckmanton, Chesterfield, Derbyshire S44 5HP, United Kingdom) kravai transportēšanas laikā bija nodarīti bojājumi, kas atbildētājai uz sava rēķina bija jānovērš. Līdz ar to atbildētāja uzskata, ka prasītājas pienākums bija atlīdzināt tai radītos zaudējumus 3'272,75 EUR apmērā.

Kaut arī 2015.gada 24.augusta paskaidrojumā atbildētāja norādīja zaudējumu apmēru un to rašanās cēloni, bet prasītāja nenoliedza ne zaudējumu esamību, ne to apmēru, tomēr, atsaucoties CMR Konvencijas 17. panta ceturtās daļas c) punktu, prasītāja uzskata, ka nav atbildīga par kravas bojājumiem un iebilst pret ieskaitu.

Apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka prasītājas atsauce uz CMR Konvencijas 17.panta ceturtās daļas c) punktu ir nepamatota, jo tas paredz izņēmuma gadījumus, kas atbilstoši CMR Konvencijas 18.panta nosacījumiem ir jāpierāda pārvadātājam. Gadījumā, ja prasītāja konstatēja trūkumus kravas nostiprinājumā, tā bija tiesīga atteikties no šīs kravas pārvadāšanas, izdarot par to atzīmi kravas transporta dokumentos. Savukārt SIA "AISIS", kas 2014.gada 28.martā veica nerūsējoša tērauda tvertņu iekraušanas darbus, norāda, ka tvertnes nostiprināšanu veica pārvadātāja šoferis, taču iekraušanas laikā ne šoferis /pers. K/, ne arī kāds cits nav ierosinājis nostiprināt kravu ar papildus saitēm. Turklāt pirmās instances tiesa nevarēja vērtēt prasītājas iesniegtās fotogrāfijas, jo tajās nav identificējams laiks, vieta un persona, kas fotogrāfijas ir uzņēmusi. Līdz ar to atbildētāja uzskata, ka tai bija tiesības veikt Civillikuma 1847.pantā noteikto ieskaitu, jo abu prasījumu priekšmeti ir vienādas šķiras un abiem prasījumiem bija iestājies izpildes termiņš.

Atbildētāja apelācijas sūdzībā norādījusi arī uz atsevišķiem Civilprocesa likuma normu pārkāpumiem, ko tās ieskatā pieļāvusi pirmās instances tiesa, proti, 38.panta noteikumu, ka kancelejas nodeva par liecinieka nopratināšanu ir jānomaksā pirms nopratināšanas, kā arī 158.pantā noteikto, ka liecinieki līdz viņu nopratināšanas sākumam tiek izraidīti no tiesas sēžu zāles. Tā kā šie likuma nosacījumi netika ievēroti, atbildētāja uzskata, ka liecinieka /pers. K/ pirmās instances tiesā sniegtās liecības ir pretlikumīgas un nav izmantojamas kā pierādījums lietā.

Turklāt parāda piedziņu pirmās instances tiesa spriedumu ir motivējusi kā zaudējumu piedziņu, atsaucoties uz Civillikuma 1587., 1771., 1779. un 1775.pantu interpretāciju, līdz ar to apelācijas sūdzības iesniedzēja uzskata, ka spriedumā nepamatoti parāda piedziņa ir aizstāta ar zaudējumu piedziņu, kam Civillikumā ir atšķirīgs regulējums. Tāpat pirmās instances tiesa nav motivējusi, kāpēc atbildētāja konkrētajā situācijā nepamatoti izmantoja ieskaitu un kāpēc jautājums par atbildētājas zaudējumiem sakarā ar kravas bojājumiem būtu risināms citas prasības ietvaros.

Kaut arī prasītāja nav cēlusi prasību par parāda 886,52 EUR par juridiskajiem pakalpojumiem piedziņu no atbildētāja, tomēr pirmās instances tiesa, pārkāpjot Civilprocesa likuma normas un paplašinot prasības apjomu, bez jebkāda likumiska pamata piedzina no atbildētājas prasītājas labā parādu par juridiskajiem pakalpojumiem. Turklāt atbildētājai nav saprotama arī spriedumā prasītājai noteiktā tiesība saņemt 6% gadā no aizdevuma pamatparāda neatmaksātās daļas līdz sprieduma pilnīgai izpildei, jo prasītāja atbildētāju nav kreditējusi.

Atbildētāja uzskata, ka strīda izspriešanā būtu jāvadās pēc 1956.gada 19.maija Ženēvas Konvencijas par kravu starptautisko autopārvadājuma līgumu (CMR) un 2014.gada 24.marta transportēšanas pasūtījumā Nr.1403493 ietvertajiem noteikumiem, piemērojot pārvadātajam stingru atbildību. Atbilstoši minētās Konvencijas 3.panta noteikumiem pārvadātājs ir atbildīgs par savu pārstāvju, darbinieku un citu personu, kuru pakalpojumus viņš izmanto, veicot pārvadājumu, darbību un kļūmēm viņu kompetences sfērā, it kā šī darbība vai kļūmes būtu viņa paša. Arī Konvencijas 9.panta 2.punkts paredz, ja pavadzīme nesatur īpašus pārvadātāja iebildumus, tiek pieņemts, kamēr nav pierādīts pretējais, ka kravas un tās iesaiņojuma ārējais izskats brīdī, kad pārvadātājs pieņēma kravu, bija labs, ka iesaiņojumu skaits, to apzīmējumi un numuri sakrita ar norādītajiem pavadzīmē. Savukārt Konvencijas 17.panta 3.punktā noteikts, ka pārvadātājs netiek atbrīvots no atbildības pārvadājumu veikšanai lietojamā transportlīdzekļa defektu dēļ, personas, no kuras viņš īrē transportlīdzekli un tās pārstāvju vai darbinieku nelikumīgas rīcības un nolaidības dēļ.

Tā kā pārvadātājs bez kravas nosūtītāja, saņēmēja vai personas, kas rīkojas viņu vārdā, atļaujas pārkrāva kravu, to nevar atbrīvot no atbildības par cisternu bojājumiem, pamatojoties uz CMR Konvencijas 17.panta ceturtās daļas c) punktu, līdz ar to apelācijas sūdzībā lūgts prasību pilnībā noraidīt.

Prasītāja UAB "Delamode Baltics" iesniegusi rakstveida paskaidrojumus uz apelācijas sūdzību, norādot, ka atbildētāja lietas apstākļus atspoguļo tendenciozi un subjektīvi tādēļ apelācijas sūdzība nav pamatota.

Prasītāja norāda, ka tā kā pārvadātāja ir veikusi visu, lai nodrošinātu pienācīgu kravas transportēšanu. Savukārt CMR Konvencijas 17.panta otrā daļa noteic, ka pārvadātājs tiek atbrīvots no atbildības par kravas bojājumu, kas noticis kopš brīža, kad krava pieņemta, līdz brīdim, kad tā nodota, ja kravas bojājums noticis prasītāja (šajā gadījumā - atbildētāja) instrukciju dēļ. Turklāt CMR Konvencijas 17.panta ceturtās daļas "b" apakšpunkts noteic, ka pārvadātājs tiek atbrīvots no atbildības, ja kravas zaudējums vai bojājums ir saistīts ar to, ka kravas nosūtītājs, saņēmējs vai personas, kas rīkojas viņu vārdā, kravu apstrādā, iekrauj, pārkrauj vai izkrauj.

Tā kā atsaišu nokrišana kravas pārvietošanas laikā ir atbildētāja atbildība, jo tieši atbildētāja veica kravas iekraušanu un nostiprināšanu, secināms, ka krava izkustējās un zuda tās nostiprinājums tieši atbildētājas nepienācīgas rīcības rezultātā. Līdz ar to tieši atbildētājas rīcība ir cēloniskā sakarā ar kravai vēlāk nodarītajiem bojājumiem, tādēļ atbildētājai nav pamata prasīt par to atbildību no prasītājas.

Vienlaikus prasītāja uzsver, ka zaudējumu rašanās sakarā ar kravas bojājumiem un atbildība par tiem, izskatāmās lietas ietvaros nav izvērtējama, jo atbildētāja pretprasību nav cēlusi. Savukārt ieskaits starp prasījumiem nekad nevar notikt pats no sevis, bet tas ir noteikti jāpiedāvā, taču atbildētāja nav vērsusies pie prasītājas, piedāvājot veikt ieskaitu, tādēļ prasītājai nav dota iespēja izteikt savu attieksmi pret iespējamo ieskaitu un to noraidīt kā nepiemērotu. Starp pusēm pastāv strīds par vienu no ieskaitāmajiem prasījumiem, proti, prasītāja neatzīst, ka tā būtu atbildīga par kravai nodarītajiem zaudējumiem un ka tai būtu jāatlīdzina atbildētājai šie zaudējumi, tādēļ apelācijas sūdzībā minētie apsvērumi nevar tikt izmantoti prasības noraidīšanai.

Tiesas sēdē prasītājas pārstāvis zvērināts advokāts Sandis Bērtaitis prasību uzturēja uz tajā norādītajiem pamatiem, bet apelācijas sūdzību neatzina un lūdza prasību apmierināt pilnā apjomā.

Atbildētājas pārstāvis zvērināts advokāts Alberts Vaģelis tiesas sēdē prasību neatzina, bet uzturēja apelācijas sūdzību saskaņā ar tajā norādītajiem argumentiem.

Motīvu daļa

Noklausījusies pušu pārstāvju paskaidrojumus tiesas sēdē, pārbaudījusi un novērtējusi lietā iesniegtos rakstveida pierādījumus, kā arī apelācijas sūdzības argumentus, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka UAB "Delamode Baltic" prasība pret SIA "Sonora Ekspedīcija" par parāda piedziņu ir apmierināma pilnā celtās prasības apjomā.

No lietas materiāliem izriet, ka starp pusēm nav strīda, ka atbilstoši SIA "Sonora Ekspedīcija" 2014.gada 24.marta transportēšanas pasūtījumam Nr.1403493 un 2014.gada 16.aprīļa transportēšanas pasūtījumam Nr.1404680 UAB "Delamode Baltics" ir noorganizējusi pasūtījumā norādīto kravu nogādāšanu adresātiem un abos gadījumos krava tās saņēmējam ir nogādāta pasūtījumos noteiktajā termiņā.

Lietā nav strīda arī par to, ka saskaņā ar transportēšanas pasūtījumu noteikumiem SIA "Sonora Ekspedīcija" bija pienākums 30 dienu laikā pēc pavadzīmes (CMR) un rēķina saņemšanas samaksāt UAB "Delamode Baltics" atlīdzību par pasūtījuma izpildi, taču 2014.gada 31.marta rēķinu Nr. DB964057 atbildētāja ir apmaksājusi tikai daļēji, nesamaksājot minētā rēķina summas daļu 1'722,75 EUR apmērā, kā arī nav apmaksāts 2014.gada 22.aprīļa rēķins Nr. DB966167 1'550 EUR apmērā. Tādējādi atbildētāja prasītājas izsniegtos rēķinus par saņemtajiem kravas pārvadājumu pakalpojumiem nav apmaksājusi 3'272,75 EUR apmērā, tādēļ minēto parāda summu prasītāja lūdz piedzīt no atbildētājas.

Savukārt atbildētāja prasību neatzīst, savus iebildumus pret prasību argumentējot ar to, ka atbilstoši 2014.gada 24.marta pasūtījumam prasītāja organizēja kravas (nerūsējoša tērauda cisternu) pārvešanu no Iecavas Latvijā uz Apvienoto Karalisti (adrese - Duckmanton, Chesterfield, Derbyshire S44 5HP, United Kingdom) un transportēšanas laikā kravai tika nodarīti bojājumi, kuri atbildētājai uz sava rēķina bija jānovērš, sakarā ar ko tai radās zaudējumi 3'272,75 EUR apmērā. Atbildētāja uzskata, ka prasītājas pienākums ir šos zaudējumus atlīdzināt, dzēšot atbildētājas parādu par saņemtajiem kravas pārvadājumu pakalpojumiem, tādēļ atbildētājas ieskatā norēķins ir veikts ar ieskaitu, līdz ar to UAB "Delamode Baltics" prasība ir nepamatota.

Tā kā prasītāja neatzīst, ka tā būtu vainojama atbildētājas norādīto kravas bojājumu radīšanā un tai būtu pienākums segt atbildētājas zaudējumus, līdz ar to atbildētājai nav nekāda pamata piemērot ieskaitu, secināms, ka starp pusēm ir strīds par to vai atbildētājai ir tiesības neapmaksāt prasītājas izsniegtos rēķinus par saņemtajiem kravas pārvadājumu pakalpojumiem 3'272,75 EUR apmērā un piemērot ieskaitu ar to dzēšot prasībā norādīto parāda summu.

Civillikuma 1846.pantā noteikts, ka *ar ieskaitu jāsaprot prasījuma dzēšana ar pretprasījumu.*

Tiesību teorijā atzīts, ka ieskaita skaidrojums pantā uzsver tikai sasniedzamo rezultātu – viena prasījuma dzēšanu ar citu, pretēji vērstu prasījumu. Ieskaita būtības izpratnei ir svarīgi paturēt vērā, ka ieskaita rezultāts var būt arī prasījuma noteiktas daļas dzēšana, ka ieskaits var izpausties gan kā vienpusējs, gan kā divpusējs darījums, ka ne visi prasījumi var tikt dzēsti ieskaitā. Ieskaita veikšanai prasījumiem ir jābūt abpusējiem, tas ir pretēji vērstiem. Šim priekšnosacījumam jāpastāv ieskaita gribas izteikuma brīdī. (*sk. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā.- Rīga. Mans Īpašums, 1998, 331.lpp.).*

Civillikuma 1847.pants noteic, ka *parādnieks var, pret kreditora gribu, izlietot savu pretprasījumu tikai tad: 1) ja abu prasījumu priekšmeti ir vienādas šķiras; 2) ja abiem prasījumiem jau iestājies termiņš.*

Savukārt tiesību doktrīnā norādīts, ka gadījumos, kad atļauts vienpusējs ieskaits (Civillikuma 1847.p.), ar paziņojumu („priekšā likšanu") pietiek, lai ieskaitu atzītu par notikušu, **savukārt citos gadījumos nepieciešams, lai pretējā puse ieskaitu atzītu** *(K. Torgāns. Saistību tiesības. I daļa. Mācību grāmata.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2006, 270.lpp.).*

Atbilstoši Civillikuma 1852.pantam *parādnieka pretprasījums nedzēš viņa parādu pats no sevis, bet tikai tad, kad viņš to tieši licis priekšā šim nolūkam.*

Savukārt tiesību teorijā atzīts, ka pretprasījumam ir jābūt bez šķēršļiem, kas neļauj to likt priekšā ieskaitam. Šķēršļi var būt dažādi: pretprasījuma izpildei vēl nav iestājies termiņš; nav izpildījies nosacījums, no kura izriet tiesība prasīt izpildījumu; pastāv strīds par šī prasījuma pastāvēšanu vai apmēru u.c. Šķēršļu neesamības pierādīšanas pienākums nozīmē to, ka gadījumā, ja pretējā puse izvirza kādus iebildumus par prasījuma derīgumu ieskaitam, parādniekam jādod pierādījumi, kas šādus iebildumus atspēko. (*sk. Civillikuma komentāri. Saistību tiesības. Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā.- Rīga. Mans Īpašums, 1998, 336.lpp.).*

Ievērojot iepriekš minēto, Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka izskatāmajā strīdā atbildētājai nebija tiesību vienpusēji izlemt par ieskaita piemērošanu un uz šī pamata neapmaksāt prasītājas izsniegtos rēķinus par atbildētājas pasūtījumu izpildi – atbilstoši pasūtījuma noteikumiem veiktiem kravas pārvadājumiem.

No lietas materiāliem redzams, ka UAB "Delamode Baltics" 2014.gada 31.marta rēķina Nr. DB964057, kuru atbildētāja ir apmaksājusi daļēji (samaksājot 1'722,75 EUR no rēķinā norādītās summas 2'650 EUR) apmaksas termiņš bija 2014.gada 30.aprīlis, bet atbildētājas neapmaksātā 2014.gada 22.aprīļa rēķina Nr. DB966167 par summu 1'550 EUR apmaksas termiņš bija 2014.gada 22.maijs.

Tanī pat laikā atbildētājas pretenzija saistībā ar 2014.gada 24.marta transportēšanas pasūtījumā norādītās kravas bojājumiem prasītājai ir nosūtīta tikai 2014.gada 3.jūnijā, proti, jau pēc abu prasībā minēto rēķinu apmaksas termiņa nokavējuma. Turklāt no lietas materiāliem redzams, ka UAB "Delamode Baltics" konsekventi ir apstrīdējusi, ka būtu vainojama uz Apvienoto Karalisti transportētās kravas bojājumos, vienlaikus argumentēti paskaidrojot, kāpēc tās ieskatā prasītājai nav pienākums atlīdzināt ar kravas bojājumiem saistītos zaudējumus.

No lietas materiāliem redzams, ka puses par ieskaitu nav vienojušās tādēļ 2015.gada 25.jūnijā prasītāja tiesā cēla prasību pret atbildētāju par samaksas 3'272,75 EUR piedziņu par pēc atbildētājas pasūtījumiem izpildītajiem kravas pārvadājumiem. Šādā situācijā tiesas kolēģijas ieskatā, lai panāktu ieskaita piemērošanu, atbildētājai arī savs zaudējumu piedziņas prasījums bija jānodod tiesas izvērtēšanai, ceļot attiecīgu pretprasību, ko atbildētāja nav darījusi.

Tiesību doktrīnā norādīts: "Tomēr nav arī retums, kad lietā iesaistītajām pusēm ir pamatotas savstarpējas pretenzijas. Piemēram, prasītājs cēlis prasību par līguma atzīšanu par spēkā neesošu, turpretim atbildētājam ir pamatotas tiesības pieteikt prasītājam prasījumu par mantisko zaudējumu piedziņu, un sakarā ar prasītāja celto prasību atbildētājs vēlas pieteikt savus prasījumus prasītājam, un visnotaļ pamatota ir viņa vēlēšanās, lai savstarpējie prasījumi tiktu izskatīti vienlaikus. Pie tam šo prasījumu vienlaicīgas izskatīšanas lietderība ir acīmredzama arī no procesuālā viedokļa. (..)" *(sk. Civilprocesa likuma komentāri Trešais papildinātas izdevums Autoru kolektīvs prof. K.Torgāna vispārīgā zinātniskā redakcijā.- Rīga, 2006, 225.lpp.).*

Ievērojot minēto, tiesas kolēģija uzskata, ka tai nav pamata vērtēt atbildētājas argumentus un lemt par ieskaita piemērošanu, jo atbildētāja šādu prasījumu nav cēlusi, bet atbilstoši Civilprocesa likuma 192.pantam *tiesa taisa spriedumu tikai par prasībā noteikto prasības priekšmetu un uz prasībā norādītā pamata, nepārsniedzot prasījuma robežas.*

Savukārt saskaņā ar Civilprocesa likuma 426.panta otro daļu *apelācijas instance izskata tikai tos prasījumus, kas izskatīti pirmās instances*

tiesā. Prasības priekšmeta vai pamata grozīšana nav pieļaujama.

Atbilstoši tiesību teorijai prasības priekšmets ir tās apstrīdētās tiesības, tiesiskās attiecības, kuras pastāv starp prasītāju un atbildētāju un kuru esamību vai neesamību prasītāja lūdz tiesu konstatēt, vienlaicīgi lūdzot aizsargāt savas aizskartās vai apstrīdētās tiesības vai ar likumu aizsargātās intereses (*sk. Civilprocesa likuma komentāri. I daļa (1.-28.nodaļa) sagatavojis autoru kolektīvs. Prof. K.Torgāna zinātniskajā redakcijā.-Rīga: Tiesu namu aģentūra, 2011, 322., 321.lpp.*).

Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka prasītāja ir noorganizējusi prasībā norādītajos atbildētājas transportēšanas pasūtījumos minētos kravu pārvadājumus, savukārt atbildētāja par saņemtajiem transporta pakalpojumiem nav veikusi samaksu 3'272,75 EUR apmērā, savukārt pretprasību par zaudējumu piedziņu no prasītājas saistībā ar transportēšanas laikā bojāto kravu atbildētāja nav cēlusi, līdz ar to ir pamats secināt, ka UAB "Delamode Baltics" prasībā minētā neapmaksāto rēķinu summa pilnā apmērā (3'272,75 EUR) ir piedzenama no SIA "Sonora Ekspedīcija", atbilstoši Ženēvas 1956.gada 19.maija Konvencijas par starptautisko autopārvadājumu līgumu (CMR) 1.panta, 4.panta, 9.panta 1.punkta, kā arī Civillikuma1587.panta, 2230.panta, 2223.panta noteikumiem.

Prasītāja, atsaucoties uz 1956.gada 19.maija Konvencijas par starptautisko autopārvadājumu līgumu 27.panta pirmo daļu, lūgusi piedzīt no atbildētājas arī likumiskos procentus 283,15 EUR apmērā, kas aprēķināti par laiku no 2014.gada 30.aprīļa un 2014.gada 22.maija (rēķinu apmaksas termiņi) līdz pirmās instances tiesas sēdes dienai 2016.gada 1.februārī (lietas 40.-43.lapa).

Kaut arī pirmās instances tiesas sprieduma rezolutīvā daļa nesatur norādi ne par šī procentu prasījuma apmierināšanu vai noraidīšanu, taču sprieduma motīvu daļā tiesa atzinusi, ka prasība ir apmierināma pilnīgi, kā arī rezolutīvajā daļā ir norādīts, ka tiesa nospriedusi prasību apmierināt, neminot neko par kāda prasījuma noraidīšanu.

Tādējādi tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesa ir izskatījusi visu prasītājas prasību kopumā, tostarp arī prasības papildinājumos ietverto procentu prasījumu, atzīstot to par pamatotu un apmierināmu, līdz ar to atbilstoši Civilprocesa likuma 426.panta otrās daļas nosacījumam apelācijas instancē ir izspriežams arī procentu prasījums. Turklāt no Civillikuma 1760.panta nosacījumiem un tiesību teorijas atziņām, secināms, ka procentu prasījums nav izspriežams atsevišķi no galvenā parāda.

Konvencijas 27.panta pirmā daļa, uz ko atsaucas prasītāja, noteic, ka *prasītājam ir tiesības pieprasīt kompensācijas maksājuma procentus. Šos procentus, rēķinot piecus procentus gadā, sāk skaitīt kopš tās dienas, kad prasība ir rakstiski nosūtīta pārvadātājam vai, ja šī prasība nebija iesniegta, kopš dienas, kurā ierosināta tiesas prāva.*

Atbildētāja apelācijas sūdzībā ir iebildusi par likumisko procentu piedziņu norādot, ka prasītāja nav kreditējusi atbildētāju, taču nekādi iebildumi pret prasītājas iesniegto procentu aprēķinu un tā likumisko pamatojumu nav izteikti, līdz ar to Civillietu tiesas kolēģija atzīst, ka šis prasījums ir pamatots un pilnībā apmierināms, piedzenot no atbildētājas prasītājas labā likumiskos procentus 283,15 EUR apmērā atbilstoši prasītājas iesniegtajam aprēķinam (lietas 47.lapa).

Civilprocesa likuma 195.pants noteic, ka, *taisot spriedumu par naudas summas piedziņu, tiesa norāda prasītāja tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt procentus, minot arī to apmēru.* Tādējādi, tiesas kolēģija atzīst, ka prasītājai nosakāmas tiesības par laiku līdz sprieduma izpildei saņemt no atbildētājas likumiskos sešus procentus gadā no piedzenamās summas, jo saskaņā ar Civillikuma 1765.pantu gadījumā, ja procenti nav noteikti darījumā, tad aprēķināmi likumiskie procenti - seši procenti no simta gadā.

Civillietu tiesas kolēģija uzskata, ka pirmās instances tiesa kopumā pareizi ir izspriedusi prasītājas prasību, atzīstot to par pamatotu un apmierināmu, savukārt apelācijas sūdzībā norādītie argumenti nedod pamatu taisīt pretēju spriedumu un noraidīt prasību.

Kaut arī apmierinot parāda piedziņas prasījumu, pirmās instances tiesa kļūdaini ir atsaukusies uz Civillikuma normām, kas regulē zaudējumu piedziņu, taču šis apstāklis neietekmē piedziņas prasības apmierināšanu, jo atbilstoši šajā spriedumā norādītajam pamatojumam prasībā norādītā naudas summa ir piedzenama no atbildētājas prasītājas labā. Tiesas kolēģija uzskata, ka atbilstoši spriedumā iepriekš norādītajai motivācijai nav nekādas nozīmes apelācijas sūdzības argumentiem, kas attiecas uz liecinieka /pers. K/ liecību uzklausīšanu un vērtēšanu, kā arī pirmās instances sprieduma rezolutīvajā daļā, nosakot tiesības saņemt likumiskos 6% gadā, kļūdainajai norādei par aizdevuma pamatparādu, jo tie neietekmē piedziņas prasījuma apmierināšanu pēc būtības. Savukārt jautājums par atlīdzības piedziņu par prasītājai sniegtajiem advokāta pakalpojumiem ir izlemjams atbilstoši turpmāk norādītajām Civilprocesa likuma normām.

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 41.panta pirmo daļu pusei, kuras labā taisīts spriedums, tiesa piespriež no otras puses visus tās samaksātos tiesas izdevumus.

Civilprocesa likuma 33.panta pirmā daļa nosaka, ka tiesāšanās izdevumi ir tiesas izdevumi un ar lietas vešanu saistītie izdevumi.

No lietas materiāliem izriet, ka prasītāja, ceļot prasību tiesā, samaksājusi valsts nodevu 365,65 EUR (lietas 23.,24.lapa) un kancelejas nodevu par liecinieka pieaicināšanu 4,27 EUR (lietas 44.lapa), līdz ar to no atbildētājas prasītājas labā piedzenami iepriekšminētie tiesas izdevumi.

Tāpat, atbilstoši Civilprocesa likuma 42.pantam, no atbildētājas valsts labā piedzenami iepriekš nesamaksātie ar lietas izskatīšanu saistītie izdevumi par tiesas dokumentu nosūtīšanu un piegādāšanu, t.i., 9,03 EUR apmērā (lietas 153.lapa).

Atbilstoši Civilprocesa likuma 33.panta trešajai daļai ar lietas vešanu saistītos izdevumus veido arī izdevumi par advokāta palīdzību, savukārt prasītāja ir lūgusi tiesu piedzīt no atbildētājas ar lietas vešanu saistītos izdevumus, kas samaksāti par advokāta palīdzību.

No lietas materiāliem redzams, ka prasītāja par juridiskajiem pakalpojumiem samaksājusi 886,52 EUR, ko apliecina zvērinātu advokātu biroja "COBALT" 2015.gada 30.jūlija rēķins Nr.1555/2015/31813 un maksājuma uzdevums Nr.120232 (lietas 63., 64.lapa), kā arī 2016.gada 8.maija rēķins Nr.384/16 un pārskaitījums zvērinātu advokātu birojam "FORT" (lietas 146., 147.lapa).

Lai gan atbildētāja iebildusi par juridisko pakalpojumu piedziņu no atbildētājas, Civilprocesa likuma 44.panta pirmās daļas 1.punkta a) apakšpunkts noteic, ka atlīdzināmi izdevumi advokāta palīdzības samaksai prasībās, kurām ir mantisks raksturs un kurās prasības summa nepārsniedz 8500 *euro*, - to faktiskajā apmērā, tomēr ne vairāk par 30 procentiem no prasījumu apmierinātās daļas.

Ņemot vērā, ka prasības pamatsumma ir 3'272,75 EUR, tad ar lietas vešanu saistītais aprēķins ir 3272,75/100x30=981,83, līdz ar to no atbildētājas prasītājas labā piedzenami ar lietas vešanu saistītie izdevumi advokāta palīdzības samaksai 981,83 EUR apmērā.

Atbilstoši Civilprocesa likuma 204.[1]pantam attiecībā uz piedziņām atbildētājai nosakāms desmit dienu termiņš no sprieduma stāšanās spēkā labprātīgai sprieduma izpildei.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz 1956.gada 19.maija Ženēvas Konvenciju par kravu starptautisko autopārvadājuma līgumu (CMR), Civillikuma 1587., 1756., 1765.pantiem, kā arī Civilprocesa likuma 33., 39., 41., 93., 192., 195., 204.[1], 426., 430., 432.-434.pantiem, Civillietu tiesas kolēģija

n o s p r i e d a:

apmierināt prasību.

Piedzīt no SIA "Sonora Ekspedīcija", reģistrācijas Nr. 50003476991, juridiskā adrese: Duntes iela 11, Rīga, LV-1013, UAB "Delamode

Baltics", Ārvalstu personas informācijas reģistrēšana Nr. 300614485, juridiskā adrese: Eiguliu 2, LT-03150, Viļņa, LIETUVA, labā parādu par sniegtajiem pakalpojumiem 3 272,75 EUR (trīs tūkstoši divi simti septiņdesmit divus *euro* un 75 centus), likumiskos procentus 283,15 EUR (divi simti astoņdesmit trīs euro un 15 centus), ar lietas vešanu saistītos izdevumus par juridiskajiem pakalpojumiem 981,83 EUR (deviņi simti astoņdesmit vienu *euro* un 83 centus), tiesāšanās izdevumus: valsts nodevu 365,65 EUR (trīs simti sešdesmit pieci *euro* un 65 centi) un ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus 4,27 EUR (četri *euro* un 27 centi), kopā **4907,65** (četri tūkstoši deviņi simti septiņi euro un 65 centi).

Noteikt UAB "Delamode Baltics" tiesības saņemt no SIA "Sonora Ekspedīcija" 6% gadā no aizdevuma pamatparāda neatmaksātās daļas līdz sprieduma pilnīgai izpildei.

Piedzīt no SIA "Sonora Ekspedīcija", reģistrācijas Nr. 50003476991, juridiskā adrese: Duntes iela 11, Rīga, LV-1013, valsts labā ar lietas izskatīšanu saistītos izdevumus **9,03 EUR** (deviņus *euro* un 3 centus).

Noteikt desmit dienu termiņu no sprieduma spēkā stāšanās dienas sprieduma labprātīgai izpildei, nosakot, ka sprieduma labprātīgas izpildes gadījumā samaksu apliecinoši dokumenti par labu valstij nekavējoties iesniedzami Rīgas apgabaltiesas Civillietu tiesas kolēģijas kancelejā Brīvības bulvārī 34, Rīgā, LV-1886.

Spriedumu var pārsūdzēt kasācijas kārtībā Latvijas Republikas Augstākās tiesas Civillietu departamentā trīsdesmit dienu laikā no pilna sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Rīgas apgabaltiesā.

Motivēts spriedums sastādīts 2016.gada 17.novembrī.

Tiesas sēdes priekšsēdētāja	M.Zelmene
Tiesnese	S.Vamža
Tiesnese	A.Veita